

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

The Administration as Good Governance of Schools
Under Primary Kalasin Educational Service Area Office 2

ขอบ โพธิ์หล้า¹

ดร.สุรัตน์ ดวงชาทม²

ดร.ธีระ ภูติ³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ข้อเสนอแนะและแนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและครูผู้สอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 720 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน สุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบหลายขั้นและการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำนวน 4 งาน ตามหลักธรรมาภิบาลจำนวน 55 ข้อ โดยที่แบบสอบถามมีค่าดัชนีความ

สอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปทุกข้อ และมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.88 และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และพรรณนาวิเคราะห์ผลการวิจัยปรากฏผลดังนี้

1. สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อเรียงลำดับพบว่า ด้านที่มีสภาพการบริหารงานสูงที่สุด ได้แก่ ด้านการบริหารงานทั่วไป รองลงมา ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ และด้านการบริหารงานบุคคล ตามลำดับ และงานที่มีสภาพการบริหารงานต่ำที่สุด คือ ด้านการบริหารงานงบประมาณ
2. สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน

¹ นักศึกษาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์

² ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

³ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ในภาพรวมตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายหลักการอยู่ในระดับมากทุกหลักการ เมื่อเรียงลำดับ พบว่า หลักการที่มีสภาพการบริหารงานสูงที่สุด ได้แก่ หลักความรับผิดชอบต่อหลักความคุ้มค่า หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม ตามลำดับ และหลักการที่มีสภาพการบริหารงานต่ำที่สุด คือ หลักความโปร่งใส

3. ข้อเสนอแนะและแนวทางการบริหารงานทั้ง 4 งานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ของผู้เชี่ยวชาญ ควรดำเนินการ ดังนี้ การบริหารงานตามหลักนิติธรรม ควรปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย ข้อบังคับ กฎหมาย อย่างเคร่งครัด จริงจังเสมอภาค การบริหารงานตามหลักคุณธรรม ควรยึดหลักธรรมทางศาสนา ดำเนินการอย่างบริสุทธิ์ ยุติธรรม ควรยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม มีความเสมอภาค การบริหารงานตามหลักความโปร่งใส ควรดำเนินงานให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตาม การใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติราชการบริสุทธิ์ ยุติธรรมเปิดเผย การบริหารงานตามหลักการมีส่วนร่วม ควรมีคณะกรรมการจากฝ่ายต่างๆ รับฟังและระดมความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย บุคลากรได้ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบ ประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน การบริหารงานตามหลักความรับผิดชอบต่อหลักความคุ้มค่า ควรดำเนินการให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทางราชการ มุ่งประโยชน์แก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ

คำสำคัญ : การบริหารงาน, หลักธรรมาภิบาล

ABSTRACT

This study is aimed to determine the state, the suggestion and method of The Administration as Good Governance of Schools Under Primary Kalasin Educational Service Area Office 2. The subjects comprised 720 schools committee and schools teachers Under Primary Kalasin Educational Service Area Office 2, using R.V. Krejcie and D.W. Morgan Tables to set the size of the subjects and selected by means of a multi random sampling and a simple random sampling technique. The instruments employed in the study included the 55 items questionnaire on the state of the Administration as Good Governance of Schools Under Primary Kalasin Educational Service Area Office 2, divided in 4 tasks of the Administration as Good Governance, each item in the questionnaire had IOC from 0.5 and reliability value was at 0.88, and the structural interview. The data were analyzed by the computer program with the use of mean, standard deviation.

The results of the study were as follows:

1. The state of the administration as good governance of schools Under Primary Kalasin Educational Service Area Office 2 totally was at the high appiate level and item concentration was at the high appiate level. The study indicated

that the general administration was at the highest appropriate level, the academic administration and man administration were at the high appropriate level. The budget administration was at the lowest appropriate level.

2. The state of the administration as good governance of schools Under Primary Kalasin Educational Service Area Office 2 totally was at the high appropriate level according to good governance method and item concentration was at the high appropriate level each. The study indicated that the responsibility method was at the highest appropriate level, the worth method, the moral method, the participate method and the right method were at the high appropriate level and the transparency method was at the lowest appropriate level.

3. The suggestions and the method of administration on 4 tasks as Good Governance of Schools Under Primary Kalasin Educational Service Area Office 2 were as follow; the administration as law good governance should follow the rules seriously and equally, the administration as moral good governance should follow religious principles; pureness, justice, goodness and equal, the administration as transparency good governance should process tasks using the community participation in order to follow up the procedures fairly and openly,

the administration as participate good governance should set the committee to brain storming, plan, act, responsible and assess the schools procedures, and the dministration as responsibility good governance should motivate all teachers to responsible their tasks. And the administration as worth good governance should focus on the highest advantages of government and students.

Keywords : Administration, Good Governance

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในประเทศไทยธรรมาภิบาลได้กลายเป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นหลักการที่เกื้อหนุนสังคมประชาธิปไตยได้มีการเสนอและกล่าวถึงแนวคิดนี้อย่างกว้างขวาง ตัวอย่างที่เห็นอย่างเป็นรูปธรรมคือกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2540 ได้บัญญัติมาตราต่างๆ ที่สัมพันธ์กับหลักธรรมาภิบาล ถ้าหากมีการนำแนวคิดธรรมาภิบาลไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลโดยประชาชนและองค์กรที่เกี่ยวข้องและระบบบริหารของรัฐบาลมีความยุติธรรมและเป็นที่น่าเชื่อถือทั้งในและต่างประเทศ อีกทั้งนำไปสู่การลดการทุจริตซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังของบ้านเมืองได้ (บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ และบุญมี ลี 2544 : 1-2)

รัฐบาลได้เห็นความสำคัญของการปฏิรูประบบราชการเพื่อบริการประชาชนให้มีความพึงพอใจในการบริการภาครัฐมากขึ้น โดยการออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี

พ.ศ. 2546 เพื่อให้ทุกกระทรวง ทบวง กรม และส่วนราชการถือปฏิบัติ ดังนั้นสถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่ประชาชนและเป็นสถานศึกษาของรัฐโดยผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับมอบอำนาจหน้าที่จึงควรนำหลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีที่เรียกกันว่า “ธรรมภิบาล” มาบูรณาการในการบริหารและจัดการศึกษาให้กับสถานศึกษาทั้งในด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ซึ่งหลักการดังกล่าวประกอบด้วยหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า (ธีระ รุญเจริญ 2550 : 200-202)

แนวการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 “มาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง” โดยมุ่งหวังยกระดับการศึกษาของชาติให้ได้มาตรฐาน จัดการศึกษาได้อย่างทั่วถึงมีคุณภาพจากระบบการกระจายอำนาจดังกล่าว มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัว มีอิสระ และมีความเข้มแข็ง มีการบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้มาตรฐานและสามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลจึงบัญญัติให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ใน “มาตรา 35 สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตามมาตรา 34 (2) เฉพาะที่เป็นโรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล (กระทรวง ศึกษาธิการ 2546 : 32) ดังนั้นเมื่อมีการยุบเลิกสถานศึกษาตามวาระหนึ่งให้ความเป็นนิติบุคคลสิ้นสุดลง” สถานศึกษาจึงเป็นนิติบุคคลที่สามารถกระทำกิจกรรมต่างๆ ได้ด้วยตนเองตามวัตถุประสงค์ มีสิทธิ และหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ตามหลักกฎหมายเอกชนแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตามหลักกฎหมายมหาชนแห่งกฎหมายอื่น ซึ่งกำหนดสิทธิและหน้าที่ของสถานศึกษาไว้ เป็นการเฉพาะการบัญญัติให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคล มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อให้การบริหารเป็นไปอย่างคล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่นและประเทศชาติ โดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทอำนาจหน้าที่โดยตรงในการบริหารจัดการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายอันเป็นการบริหารงานในรูปแบบใหม่ที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการรวบรวมจัดระบบ และใช้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นปัจจุบันช่วยในการบริหารและตัดสินใจวางแผนกำหนดทิศทางการดำเนินงานตามลำดับความสำคัญของปัญหาและนโยบายการบริหาร รวมทั้งกำกับติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน ข้อสำคัญอีกประการหนึ่งการที่ผู้บริหารมีอำนาจบริหารอย่างอิสระและต้องรับผิดชอบต่อผลการตัดสินใจของตน ผู้บริหารจำเป็นต้องศึกษาและทำความเข้าใจกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน เพื่อสร้างความมั่นใจและป้องกันข้อผิดพลาดและถูกฟ้องร้องอันอาจจะเกิดขึ้น นอกจากนี้การบริหารการศึกษาจะต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอกอยู่เสมอ เพื่อให้การบริหารและการตัดสินใจมีความถูกต้องเกิดประโยชน์สูงสุด จึงควรดำเนินการโดย

ใช้องค์คณะบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาตัดสินใจให้มากที่สุดและบริหารงานด้วยความโปร่งใส สุจริต สามารถตรวจสอบได้ โดยเฉพาะด้านการเงินซึ่งเป็นงบประมาณแผ่นดิน (กระทรวงศึกษาธิการ 2546: 36-65)

สำหรับโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีขนาดและทรัพยากรการบริหารที่แตกต่างกัน แม้ว่าจะในปัจจุบันจะมีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2546 มีหลักการสำคัญที่จะให้ผู้บริหารได้นำหลักธรรมาภิบาลมาบูรณาการในการบริหารและจัดการศึกษาในด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไปแล้วก็ตาม แต่การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลก็ยังถูกนำไปใช้ปฏิบัติแตกต่างกันไปในโรงเรียนขนาดต่างๆ ประกอบกับจากการตรวจสอบเอกสารและงานวิจัยในเบื้องต้นยังไม่มีการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มาก่อน ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารโรงเรียน จึงมีความสนใจที่ศึกษาสภาพข้อเสนอแนะและแนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้ได้ฐานข้อมูลสารสนเทศอันจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปรับปรุงพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนให้สอดคล้องและเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 2,115 คน และครูผู้สอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต2ปีการศึกษา2554จำนวน 1,698คน รวมทั้งสิ้น 3,813 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 360 คน และครูผู้สอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 360 คน รวมทั้งสิ้น 720 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (R.V. Krejcie and D.W. Morgan) สุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบหลายขั้นและการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพาสินธุ์ เขต 2 จำแนกตามงาน 4 งาน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป ตามหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า จำนวน 55 ข้อ นำไปทดลองใช้กับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและครูผู้สอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพาสินธุ์ เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 ชุด โดยแบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปทุกข้อ และมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.88

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและแนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพาสินธุ์ เขต 2 จำนวน 24 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพาสินธุ์ส่งให้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพาสินธุ์ เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามและชี้แจงจุดประสงค์ในการวิจัย และให้ข้อมูลตามสภาพความเป็นจริงโดยเก็บข้อมูลด้วยตนเองจำนวน 720 ฉบับได้รับคืนจำนวน 720 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 100 และผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหาร

สถานศึกษาที่ได้รับรางวัลดีเด่นและเป็นที่ยอมรับในหลักการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและแนวทางการบริหารงาน 4 งาน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพาสินธุ์ เขต 2 จำนวน 5 ท่าน ด้วยตนเอง

4. สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ คำนวณหาค่าสถิติต่างๆ แปลผล การวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพาสินธุ์ เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อเรียงลำดับพบว่า ด้านที่มีสภาพการบริหารงานสูงที่สุด ได้แก่ ด้านการบริหารงานทั่วไป รองลงมา ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ และด้านการบริหารงานบุคคล ตามลำดับ และงานที่มีสภาพการบริหารงานต่ำที่สุด คือ ด้านการบริหารงานงบประมาณ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

1.1 สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพาสินธุ์ เขต 2 ด้านการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม

1.2 สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ด้านการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า หลักการมีส่วนร่วม หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม และหลักความโปร่งใส

1.3 สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ด้านการบริหารงานงบประมาณอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ หลักความรับผิดชอบ หลักคุณธรรม หลักความคุ้มค่า หลักความโปร่งใส หลักนิติธรรม และหลักการมีส่วนร่วม

1.4 สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ด้านการบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ หลักความโปร่งใส หลักความคุ้มค่า หลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักคุณธรรม และหลักความรับผิดชอบ

2. สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ในภาพรวมตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายการหลักการอยู่ในระดับมากทุกหลักการ เมื่อเรียงลำดับ พบว่า หลักการที่มีสภาพการบริหารงานสูงที่สุด คือ หลักความรับผิดชอบต่อ รองลงมา ได้แก่ หลักความคุ้มค่า หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม

ตามลำดับ และหลักการที่มีสภาพการบริหารงานต่ำที่สุด คือ หลักความโปร่งใส เมื่อพิจารณารายการหลักการพบว่า

2.1 สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ตามหลักนิติธรรมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานงบประมาณ ตามลำดับ

2.2 สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ตามหลักคุณธรรมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานบุคคล ตามลำดับ

2.3 สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ตามหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การบริหารงานวิชาการการบริหารงานทั่วไป การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานบุคคล ตามลำดับ

2.4 สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ตามหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานบุคคล การบริหารงานวิชาการ และการบริหารงานงบประมาณ ตามลำดับ

2.5 สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ตามหลักความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานวิชาการ และการบริหารงานงบประมาณ ตามลำดับ

2.6 สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ตามหลักความคุ้มค่าอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานงบประมาณ ตามลำดับ

3. ข้อเสนอแนะและแนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ควรดำเนินการ ดังนี้

3.1 การบริหารงานตามหลักนิติธรรม ควรปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย ข้อบังคับ กฎหมาย อย่างเคร่งครัด จริงจัง เสมอภาค

3.2 การบริหารงานตามหลักคุณธรรม ควรยึดหลักธรรมทางศาสนา ดำเนินการอย่างบริสุทธิ์ ยุติธรรม ยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม มีความเสมอภาค

3.3 การบริหารงานตามหลักความโปร่งใส ควรดำเนินงานให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณ ให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติราชการ บริสุทธิ์ ยุติธรรม เปิดเผย

3.4 การบริหารงานตามหลักการมีส่วนร่วม ควรมีคณะกรรมการจากฝ่ายต่างๆ

รับฟังและระดมความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียบุคลากรได้ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบ ประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน

3.5 การบริหารงานตามหลักความรับผิดชอบ ควรรับผิดชอบตามกรอบภารกิจงาน และให้ทุกคนมีส่วนรับผิดชอบ

3.6 การบริหารงานตามหลักความคุ้มค่า ควรดำเนินการให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทางราชการ มุ่งประโยชน์แก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลของการวิจัยที่พบว่าสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อเรียงลำดับ พบว่า ด้านที่มีสภาพการบริหารงานสูงที่สุด ได้แก่ ด้านการบริหารงานทั่วไป รองลงมา ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ และด้านการบริหารงานบุคคล ตามลำดับ และงานที่มีสภาพการบริหารงานต่ำที่สุด คือ ด้านการบริหารงานงบประมาณ และสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ในภาพรวมตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายหลักการอยู่ในระดับมากทุกหลักการ เมื่อเรียงลำดับ พบว่า หลักการที่มีสภาพการบริหารงานสูงที่สุด คือ หลักความรับผิดชอบต่อรองลงมา ได้แก่ หลักความคุ้มค่า หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม ตามลำดับ และหลักการที่มีสภาพการบริหารงานต่ำที่สุด

คือ หลักความโปร่งใส ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหาร ให้ความสำคัญต่อการบริหารการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล บรรลุตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 คือ ให้ผู้เรียนเป็นคนดี เป็นคนเก่ง และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และมีการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา โดยมาตรา 39 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง...” (กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 6-7) และได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ในมาตรา 35 ดังนี้ “...มาตรา 35 สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรา 34 (2) เฉพาะที่เป็นโรงเรียน มีฐานะเป็นนิติบุคคล เมื่อมีการยุบเลิกสถานศึกษาตามวรรคหนึ่งให้ความเป็นนิติบุคคลสิ้นสุดลง...” (กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 20-21) จากการกระจายอำนาจดังกล่าวทำให้สถานศึกษามีความคล่องตัว มีอิสระในการบริหารจัดการเป็นไปตามหลักของการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) ซึ่งจะเป็นการสร้างรากฐานและความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ได้มาตรฐานและสามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 โดยกำหนดนโยบายและวางระเบียบ

ปฏิบัติราชการเพื่อให้การจัดระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตามหลักกฎหมายและการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ให้สังคมมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการบริหารกิจการด้วยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารและให้โอกาสตรวจสอบได้ ประกอบกับผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องมีความสัมพันธ์ตามมาตรฐานวิชาชีพ ผ่านการอบรมหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์และหลักการที่ ก.ค.ศ. กำหนด ซึ่งอาจเป็นปัจจัยที่เป็นผลทำให้สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

ในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน และสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ในภาพรวมตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายหลักการอยู่ในระดับมากทุกหลักการ ส่วนด้านการบริหารงานงบประมาณและการบริหารงานตามหลักความโปร่งใส ยังมีสภาพการบริหารงานต่ำที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากยังไม่มีกฎหมายระเบียบกำหนดบทบาท อำนาจ หน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน ที่ระบุชัดเจนในการมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณและการบริหารงานในโรงเรียนอาจจะยังขาดการมีส่วนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้องในแต่ละงานทำให้การบริหารงานตามหลักความโปร่งใสอยู่ในระดับต่ำที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมณีรัตน์ ภิณฺเษภาพสกุล (2550 : 192) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 พบว่า การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมมีการบริหารตามหลักการอยู่ในระดับมากทุกด้านและทุกเรื่อง ยกเว้นการบริหารงานวิชาการตามหลักนิติธรรม ในเรื่องการจัดการหลักสูตรและแผนการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของพรหมเมศร์ คำผาบ (2549 : 71-76) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีความเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของมีชัย โสกันต์ (2552 : 95-110) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันต่อสถานศึกษาของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของประจวบ จะเรียมพันธ์ (2553 : 81-93) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาระดับการนำธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2 พบว่า ระดับการนำธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น

รายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 6 ด้านคือ ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความร่วมมือ ด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักนิติธรรม ตามลำดับ และมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของเกรซ (Grace 2002 : 247) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความเป็นอิสระเชิงวิชาชีพ (Professional Autonomy) และการร่วมมือปฏิบัติงานในภาควิชาของอุดมศึกษา พบว่า ภาควิชาในสถาบันอุดมศึกษาต้องเชื่อมโยงกับภาควิชาอื่นภายในสถาบันและภายนอกสถาบัน โดยเพิ่มการติดต่อประสานงานโดยผู้บริหาร ต้องบริหารด้วยความโปร่งใสและมีส่วนร่วม (Transparent and Participative Style) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของมาเซลลา (Macella 2007 : 25) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างคณะผู้บริหารโรงเรียนของเขตการศึกษาโมร็อกโก กลุ่มตัวอย่างของคณะผู้บริหารโรงเรียนในเมืองชานเบอนาดีโน มลรัฐแคริฟอร์เนียใต้ ผลการวิจัยพบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ในการบริหารโรงเรียนของตนมากกว่าคณะทำงานในอดีตภายใต้เงื่อนไขต่าง ๆ ตามหลักธรรมาภิบาลประสบความสำเร็จอย่างชัดเจน ผลการวิจัยยังบอกว่าคณะผู้บริหารโรงเรียนควรมีภาวะผู้นำและยึดความต้องการของนักเรียนเป็นศูนย์กลางด้วยก็จะทำให้ระดับความสำเร็จในการบริหารงานสูงมากขึ้นอีก เพราะฉะนั้นคณะผู้บริหารโรงเรียนควรปรับโครงสร้างใหม่จะได้เกิดการเปลี่ยนแปลงใหม่ทำให้การทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ และนำไปสู่ความสำเร็จของการบริหารการศึกษาที่ดีขึ้นต่อไป แต่แตกต่างจากงานวิจัยของบรรจง เจริญสุข (2552 : 254-262) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐานเขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน พบว่าสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน มีสภาพการบริหารสถานศึกษาที่สะท้อนให้เห็นถึงการขาดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานตามขอบข่ายภารกิจการบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ส่วนรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน พบว่า รูปแบบซึ่งเป็นวิธีการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีโครงสร้างซึ่งประกอบด้วยภารกิจการบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป แต่ละด้านประกอบด้วยภารกิจการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล 6 หลัก คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า โดยรูปแบบการบริหารด้านวิชาการ ประกอบด้วยภารกิจที่สำคัญ ได้แก่ มีการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษาและเผยแพร่สู่ผู้ที่เกี่ยวข้อง มีการกำหนดหลักเกณฑ์และการประเมินผลงานทางวิชาการของครูอย่างชัดเจน ทุกคนเข้าใจตรงกัน ด้านการบริหารงบประมาณ ประกอบด้วย การเปิดเผยงบประมาณที่ได้รับและใช้จ่ายงบประมาณแต่ละปีโดยการเปิดเผยต่อสาธารณชน มีการสร้างวัฒนธรรมการทำงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และยึดประโยชน์ส่วนรวม มีการเปิดเผยรายได้ของสถานศึกษาทุกประเภท มีการจัดซื้อจัดจ้างที่โปร่งใสตรวจสอบได้ ทุกขั้นตอนตลอดเวลา ด้านการบริหารงานบุคคลประกอบด้วย การกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางในการพิจารณาความดี

ความชอบอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม มีการเปิดเผยผลการประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกขั้นตอน เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหารบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปประกอบด้วยรับนักเรียนเข้าเรียนอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม เปิดเผยขั้นตอนและแนวทางปฏิบัติในการรับนักเรียนทุกขั้นตอนอย่างตรงไปตรงมา และมีการปรับปรุงงานสารบรรณให้เหมาะสมกับภารกิจของสถานศึกษา

2. จากข้อเสนอแนะและแนวทางการบริหารงานทั้ง 4 งานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ของผู้เชี่ยวชาญควรดำเนินการดังนี้ การบริหารงานตามหลักนิติธรรม ควรปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย อย่างเคร่งครัด จริงจังเสมอภาค การบริหารงานตามหลักคุณธรรม ควรยึดหลักธรรมทางศาสนา ดำเนินการอย่างบริสุทธิ์ ยุติธรรม ควรยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม มีความเสมอภาค การบริหารงานตามหลักความโปร่งใสควรดำเนินงานให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตามการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามแผน ปฏิบัติราชการบริสุทธิ์ ยุติธรรม เปิดเผยการบริหารงานตามหลักการมีส่วนร่วมควรมีคณะกรรมการจากฝ่ายต่างๆ รับฟังและระดมความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย บุคลากรได้ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบ ประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน การบริหารงานตามหลักความรับผิดชอบควรรับผิดชอบตามกรอบภารกิจงานและให้ทุกคนมีส่วนรับผิดชอบ และการบริหารงานตามหลักความคุ้มค่า ควรดำเนินการให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทางราชการ มุ่งประโยชน์แก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพาสินธุ์ เขต 2 ควรดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้บริหาร โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพาสินธุ์ เขต 2 ตระหนักและให้ความสำคัญ นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบท แต่ละโรงเรียนตามข้อเสนอแนะและแนวทางการ บริหารงาน 4 งาน เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษา สอดคล้องและเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบรรจง เจริญสุข (2552 : 254-262) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาตาม หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตจังหวัดภาคใต้ตอนบนพบว่า รูปแบบการบริหาร ด้านวิชาการ ประกอบด้วยภารกิจที่สำคัญ ได้แก่ มีการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับ งานด้านวิชาการของสถานศึกษาและเผยแพร่สู่ผู้ที่เกี่ยวข้อง มีการกำหนดหลักเกณฑ์และการ ประเมินผลงานทางวิชาการของครูอย่างชัดเจน ทุกคนเข้าใจตรงกัน ด้านการบริหารงบประมาณ ประกอบด้วย การเปิดเผยงบประมาณที่ได้รับ และใช้จ่ายงบประมาณแต่ละปีโดยการเปิดเผยต่อ สาธารณชน มีการสร้างวัฒนธรรมการทำงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และยึดประโยชน์ส่วนรวม มีการเปิดเผยรายได้ของสถานศึกษาทุกประเภท มีการจัดซื้อจัดจ้างที่โปร่งใสตรวจสอบได้ทุก ขั้นตอนตลอดเวลา ด้านการบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย การกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทาง ในการพิจารณาความดีความชอบอย่างชัดเจน เป็นรูปธรรม มีการเปิดเผยผลการประเมินการ ปฏิบัติงานของบุคลากรทุกขั้นตอน เปิดโอกาส ให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหารบุคคล และ ด้านการบริหารทั่วไปประกอบด้วย รัับนักเรียน เข้าเรียนอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม เปิดเผย

ขั้นตอนและแนวทางปฏิบัติในการรับนักเรียนทุก ขั้นตอนอย่างตรงไปตรงมา และมีการปรับปรุง งานสารบรรณให้เหมาะสมกับภารกิจของสถาน ศึกษา และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของประจวบ จะเรียมพันธ์ (2553 : 81-93) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาระดับการนำธรรมาภิบาลมาใช้ในการ บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ขอนแก่น เขต 2 มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการ บริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษา มีดังนี้ ผู้บริหารควรกำกับ ติดตาม และนิเทศการปฏิบัติงานของครูให้เป็นไปตามแผน ที่กำหนดไว้ในแต่ละปี ผู้บริหารและคณะกรรมการ เขตพื้นที่การศึกษาที่มีส่วนในการพิจารณาความดี ความชอบของครูควรยึดหลักเกณฑ์และใช้หลัก คุณธรรมให้มากขึ้น ผู้บริหารควรมีการตรวจสอบ และติดตามการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตาม แผนปฏิบัติการของโรงเรียน ผู้บริหารควรเปิด โอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนด มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนให้สอดคล้องกับ สภาพท้องถิ่น ผู้บริหารควรพัฒนาระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนให้เข้มแข็งและทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาด้านการเรียนและความประพฤติ ผู้บริหารควรมีการวางแผนการใช้อาคารและ บริเวณภายในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์ต่อ การเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น และยังสอดคล้องกับ งานวิจัยของมาเซลลา (Macella. 2007 : 25) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างคณะผู้บริหาร โรงเรียนของเขตการศึกษาโมร็อกโก กลุ่มตัวอย่าง ของคณะผู้บริหารโรงเรียนในเมืองซานเบอนาติโน มลรัฐแคลิฟอร์เนียได้ เจตนาเพื่อค้นหาว่าการ ปฏิบัติหน้าที่ประจำจะส่งผลกระทบหรือมีอิทธิพล ต่อการบริหารโรงเรียนอย่างไรบ้าง ซึ่งในอดีตการ

ทำงานที่มีประสิทธิภาพคือการทำงานอย่างมีระเบียบแบบแผน งานวิจัยนี้จึงทำเพื่อวิเคราะห์จำแนกหาค่าเชิงพรรณนา ศึกษาความได้เปรียบในการดึงคณะผู้บริหารโรงเรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ต่อผลที่จะเกิดกับนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ในการบริหารโรงเรียนของตนมากกว่าคณะทำงานในอดีตภายใต้เงื่อนไขต่างๆ ตามหลักธรรมาภิบาล ประสบความสำเร็จอย่างชัดเจน ผลการวิจัยยังบอกว่าคณะผู้บริหารโรงเรียนควรมีภาวะผู้นำ และยึดความต้องการของนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ก็จะทำให้ระดับความสำเร็จในการบริหารงาน สูงมากขึ้นอีก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่าสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 งานที่มีสภาพการบริหารงานต่ำที่สุด คือ ด้านการบริหารงานงบประมาณและหลักการที่มีสภาพการบริหารงานต่ำที่สุด คือ หลักความโปร่งใส ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรนำแนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลด้านการบริหารงานงบประมาณและการบริหารงานตามหลักความโปร่งใส ไปประยุกต์ใช้ตามสภาพความพร้อมและบริบทของแต่ละโรงเรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างจริงจัง

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนควรนำผลการวิจัยไปสร้างความเข้าใจให้กับคณะครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทราบและร่วมกันดำเนินการกำหนดแนวทางการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล และนำไปใช้อย่างเต็มรูปแบบ

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาตากาพสินธุ์ เขต 2 ควรนำผลการวิจัย
ไปดำเนินการจัดทำแผนการนิเทศ กำกับ ติดตาม
แนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของ
ผู้บริหารโรงเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่อง
แนวทางการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในเชิง
คุณภาพเพื่อหาแนวทางของการบริหารงานโดยใช้
หลักธรรมาภิบาลที่เหมาะสมของแต่ละโรงเรียน

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่เอื้อในการ บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ดร. สุรตนต์วงษา ธรรม ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร. อธิระ ภูติ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ และตรวจสอบ แก้ไขปัญหา ข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่ ท่วงใย และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยอย่างต่อเนื่อง

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ทนงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร. สุรัตน์ ดวงชาตม อาจารย์ ดร. อมร มะลาศรี อาจารย์ ดร. ธีระ ภูติกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ นายประเสริฐ ต้นสนั่น รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ดร. สันติสุข ภูศรีโสม รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ดร. เกษร ทองแสน ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 นายชนินทร์ ภูตองใจ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนชุมชน

กุดโดน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
กาฬสินธุ์ เขต 2 นายกุลธวัช จันทรประทักษ์
ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนคำเจริญ
วิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 24 ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ
เครื่องมือและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อ
การวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณนายบวร เทศารินทร์
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผู้บริหารสถานศึกษา
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูผู้สอน

ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ที่อำนวยความสะดวก
สะดวกและกรุณาตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
ครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์ที่พึงมีจากผลงาน
ทางวิชาการเล่มนี้ ขอมอบบูชาแด่คุณพ่อ คุณแม่
บูรพาจารย์ทุกท่าน และท่านอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าว
นามไว้ ณ ที่นี้ ตลอดจนขอมอบความดีนี้แก่นางวรรณรี โพธิ์หล้า ภรรยาและลูกๆ ที่เป็นกำลังใจ
มาโดยตลอด

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2546.
- ธีระ รุญเจริญ. **การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ: แอล พี เพรส, 2550.
- บรรจง เจริญสุข. **การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเขตภาคใต้ตอนบน**. ปรินญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2552.
- บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี. **ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล**. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า, 2544.
- ประจวบ จะรัมย์พันธ์. **การศึกษาการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 2**. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2553.
- พรหมเมศร์ คำผาบ. **การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1**. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2549.
- มณีนรัตน์ ภิญโญภาพสกุล. **บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 3**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2550.
- มีชัย โสกันทัต. **ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันต่อสถานศึกษาของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1**. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2552.
- Grace, K.A. **Professional Autonomy and Collective Endeavor in Academic Department: A Study of Department Identity and Practices that Benefit the Scholar, the Institute and the Public**. (cited 9 December 2008). Available from: <http://www.lib.umi.com/dissertation/fullcit/3037252>, 2002.
- Marcella, Casey-Cooper. **Educational Governance of the Morongo Unified School District**. (Online). Available from: http://www.nobelprize/nobel_prizes/peace/laureates.